

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ

ДОКТОР ФІЛОСОФІЇ

Кафедра політичних наук і права

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету урбаністики та
просторового планування

 / А.М. Мамедов /
30 серпня 2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА (СИЛАБУС) НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

"Політичні інститути та процеси"

(назва навчальної дисципліни)

шифр	назва спеціальності
052	Політологія
ID - 38869	Освітньо-наукова програма
	Політологія

Розробники

Перегуда Є.В., д.п.н., професор,

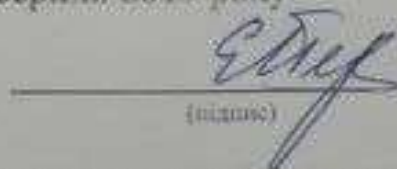
Яхно О.О., к.п.н.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри політичних наук

протокол № 1 від 30 серпня 2019 року

Завідувач кафедри

(підпис)

(Перегуда Є.В.),
(прізвище та ініціали)

Схвалено науково-методичною комісією спеціальності «Політологія»

Протокол № 1 від 29 серпня 2019 року

Голова НМКС

(підпис)

(Згурська В.Л.)
(прізвище та ініціали)

**Київський національний університет
будівництва і архітектури
Факультет урбаністики та просторового планування
Кафедра політичних наук і права**

Назва курсу	Політичні інститути та процеси (українською мовою)
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	05 «Соціальні та поведінкові науки» 052 «Політологія»
Семестр	Третій
Нормативний/ вибірковий	Вибірковий
Шифр згідно з ОНП	ВК.01
Викладачі	Переґуда Євген Вікторович, д-р політ. наук, професор, завідувач кафедри політичних наук і права
Профайли викладачів	http://www.knuba.edu.ua/?page_id=47977
Контактний тел.	(044)261-55-73; (097)396-92-60.
E-mail:	pereguda.iev@knuba.edu.ua; yevgennn@ukr.net.
Сторінка курсу	Освітній сайт КНУБА http://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=2646
Консультації	<i>Очні консультації</i> щопонеділка, 15:20-16.40, ауд. 425.

1. АНОТАЦІЯ ДО КУРСУ.

Дисципліна «Політичні інститути та процеси» є важливою складовою політологічної освіти на третьому рівні вищої освіти (доктора філософії). Політичні інститути – вагомі складові сучасного політичного процесу та впливові його суб'єкти. З 1970-1980-тих рр. у світовій політичній науці почався «інституційний поворот». Він не передбачав автоматичного повернення до «старого інституціоналізму», а враховував на новому рівні досягнення науки в інших політологічних концепціях, зокрема, біхевіоралізму тощо. Нині інститут тлумачиться як нормативний порядок в певних сферах суспільного життя, як сукупність практик соціальних (політичних) суб'єктів, як організація тощо. Важливе місце посіло вивчення не лише формальних, а й неформальних політичних інститутів.

Зміст дисципліни передбачає опанування найбільш важливих напрямів сучасних інституціоналістських концепцій, основ інституційного аналізу. У курсі вивчається сутність, закономірності та особливості політичних інститутів та процесів, формування, теоретико-методологічних засад основних понять, категоріального апарату, механізми та принципи утворення

політичних інститутів та аналізу динаміки політичних процесів. Крім загальнотеоретичних положень, увага приділяється вивченню теоретичних засад окремих інститутів – глави держави, парламентаризму, політичних виборів тощо.

Робоча програма (силабус) дисципліни узгоджується з ОНП «Політологія», яка затверджена Вченою Радою КНУБА та діє у статусі Стандарту набуття освіти за спеціальністю 052 «Політологія» (рівень доктора філософії) на період до ухвалення у встановленому порядку відповідного Стандарту Міністерством освіти і науки України.

Робоча програма (силабус) містить витяг з навчального плану, мету вивчення, компетентності, які має здобути аспірант, програмні результати навчання, дані щодо викладачів, зміст курсу, тематику практичних занять, вимоги до виконання індивідуального завдання, шкалу оцінювання знань, вмінь та навичок аспіранта, роз'яснення деяких аспектів організації навчального процесу, список навчально-методичного забезпечення, джерел та літератури для підготовки до практичних занять та виконання індивідуального завдання. Абсолютну більшість позицій зі списку розміщено на Освітньому сайті КНУБА або ж за цією адресою містяться посилання на ці джерела та літературу в інтернеті. Також програма містить основні положення щодо політики академічної доброчесності та політики відвідуваності занять.

2. МЕТА ТА ЦІЛІ КУРСУ.

Мета дисципліни полягає в оволодінні складовими сучасного інструментарію політичної науки, сучасними теоріями становлення та функціонування політичних інститутів суспільства та закономірностей протікання політичних процесів, знаннями щодо особливостей розвитку ключових політичних інститутів, формуванні вмінь щодо вимірювання та оцінки їх функціонування та розвитку.

3. ФОРМАТ КУРСУ.

Змішаний – очний, водночас має супровід в системі Освітнього сайту КНУБА.

4. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ.

На основі вивчення дисципліни аспірант набуде таких **компетентностей**:

інтегральну – здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики;

загальні:

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК03. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми, бути критичним і самокритичним.

ЗК04. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК10. Знання предметної області та розуміння професійної діяльності.

спеціальні (фахові і наукові):

ФК01. Комплексне розуміння природи та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації.

ФК02. Поглиблене знання нормативної та позитивної політичної теорії, політичного аналізу, порівняльної та прикладної політології та володіння категорійно-понятійним та аналітично-дослідницьким апаратом сучасної світової політичної науки.

ФК03. Комплексне розуміння принципів функціонування та закономірностей розвитку влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, політичної поведінки, політичної культури та ідеології, світової політики та політики окремих країн та регіонів.

ФК04. Комплексне застосування широкого спектру політологічних понять, теорій і методів до аналізу владно-політичних відносин політичних акторів, інститутів та ідей відповідно до певного історичного або сучасного контексту.

ФК05. Комплексне розуміння особливостей реалізації влади у різних політичних системах та застосування широкого спектру політологічних теорій, концептів і методів для аналізу політики на місцевому, національному та міжнародному рівні.

ФК08. Знання та комплексне розуміння сучасних теорій регіонального управління та місцевого самоврядування, комплексне розуміння закономірностей та особливостей формування та реалізації влади на регіональному та місцевому рівнях, в тому числі у сфері розвитку будівельного комплексу та містобудування.

ФК09. Комплексне розуміння теорій символічної політики, специфіки розвитку медіатехнологій, ролі архітектури в реалізації влади та політики.

За результатами навчання аспірант зможе:

ПР03. Опанувати універсальними навичками дослідника, зокрема застосування сучасних інформаційних технологій, розробки, організації та управління науковими проектами та/або науковими дослідженнями, презентації їх результатів у професійному середовищі через сучасні форми наукової комунікації (академічні наукові публікації, семінари, конференції), в засобах масової інформації та в публічній сфері у національному та міжнародному контексті.

ПР06. Комплексно розуміти природу та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації.

ПР08. Знати на поглибленому рівні нормативну та позитивну політичні теорії, політичний аналіз, порівняльну та прикладну політологію та володіти категорійно-понятійним та аналітично-дослідницьким апаратом сучасної світової політичної науки.

ПР09. Комплексно розуміти принципи функціонування та закономірності розвитку влади та публічної політики, політичної поведінки.

ПР10. Знати основні положення сучасних теорій структури та функціонування політичних інститутів, розвитку політичних процесів, класифікацію політичних інститутів та процесів.

ПР11. Комплексно застосовувати широкий спектр політологічних понять, теорій і методів до аналізу владно-політичних відносин політичних акторів, інститутів та ідей відповідно до певного історичного або сучасного контексту.

ПР12. Комплексно розуміти особливості реалізації влади у різних політичних системах та використовувати сучасні політологічні теорії, концепти та методи аналізу політики на місцевому, національному та міжнародному рівні.

ПР13. Конструювати дизайн, розробляти програму та виконувати комплексні політологічні дослідження з використанням широкого кола прикладних методів, технологій та інструментарію аналізу.

5. ОБСЯГ КУРСУ.

Найменування показників	к-сть
лекції	22 год.
семінарські заняття / практичні / лабораторні	28 год.
кількість годин навчальних занять	50 год.
самостійна робота	100 год.
загальний обсяг годин	150 год.
кількість кредитів ЄКТ	5
Форма підсумкового контролю	залік

6. ПРЕРЕКВІЗИТИ.

Пререквізитами є набір знань, вмінь та навичок, отриманих під час попередньо прослуханих курсів:

- НД01 «Історія філософії та філософської думки»;
- НД02 «Іноземна мова для наукового спілкування»;
- НД03 Академічна доброчесність та академічне письмо»;
- НД04 «Організація та управління науковою діяльністю»;
- НД07 «Теорія та історія політичної науки».

7. ТЕХНІЧНЕ Й ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ /ОБЛАДНАННЯ.

Вивчення курсу не потребує використання програмного забезпечення, крім загальнонавчаних програм і операційних систем.

8. СХЕМА КУРСУ.

Дата/ кількість	Тема, план	Форма заняття	Літе- ратура	Зав- дання, год
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади дослідження політичних інститутів та процесів				
Згідно з розкладом	<p>Тема 1. Теоретичні засади вивчення політичних інститутів та політичних процесів</p> <p>1. «Старий інституціоналізм» та неоінституціоналізм. Основні напрями неоінституціоналізму. Інші підходи («залізний» закон олігархізації, концепції централізації та децентралізації, принцип балансу сил; теорія конвергенції).</p> <p>2. Теорії політичного процесу. Основні концепції політичних змін сучасності. Модернізація та постмодернізація.</p> <p>3. Методи дослідження політичних інститутів. Емпіричні методи, кількісний аналіз, порівняльний аналіз.</p>	Лекція (4 год.) / семінар (6 год.)	12, 13, 23, 30, 35, 51, 56, 58, 60, 63, 66, 77, 78, 81, 86, 87, 88, 89, 90, 92, 93, 94	Питання; Есе по одному з питань
Згідно з розкладом	<p>Тема 2. Поняття політичного інституту та політичного процесу.</p> <p>1. Еволюція поняття інституту. Інститут як когнітивна система, як нормативний порядок, як організація, як сукупність практик. Функціональність інституту, статусно-рольова структура. Класифікація інститутів.</p> <p>2. Поняття політичних процесів. Стадії політичного</p>	Лекція (4 год.) / семінар (4 год.)	5, 12, 15, 17, 19, 24, 25, 27, 32, 50, 52, 59, 61, 62, 63, 69, 70, 71, 76, 91	Питання; Есе по одному з питань

	функціонування. Типологія політичних процесів. 3. Динаміка політичних інститутів. Політична інституалізація та деінституалізація. Кризи інститутів та їх переналаштування.			
Змістовий модуль 2. Організаційний вимір політичної системи				
Згідно з розкладом	Тема 3. Держава як основний інститут політичної системи. 1. Держава, її ознаки. Типологія держав. Форми державного правління. Поняття політичних режимів. 2. Інститут глави держави (президента). 3. Інститут виконавчої влади. Урядова стабільність. 4. Інститут парламентаризму. 5. Інститут політичної опозиції.	Лекція (4 год.) / семінар (4 год.)	4, 6, 13, 14, 17, 20, 21, 22, 26, 28, 32, 34, 37, 38, 39, 41, 46, 54, 57, 64, 66, 67, 68, 73, 75, 78, 81, 83, 85	Питання; Есе по одному з питань
Згідно з розкладом	Тема 4. Недержавні політичні інститути. 1. Групи інтересів в політиці. Громадянське суспільство. 2. Групи тиску. Явище лобізму. 3. Політична партія як політичний інститут. Партійні системи.	Лекція (2 год.) / семінар (4 год.)	7, 10, 11, 18, 29, 36, 47, 48, 49, 64, 65, 72, 82	Питання; Есе по одному з питань
Змістовий модуль 3. Процесуальний та комунікативний вимір політичної системи				
Згідно з розкладом	Тема 5. Публічна політика та державне урядування. 1. Політичний менеджмент, політичний аналіз, прогнозування та політична участь. 2. Політична відповідальність. 3. Політична стабільність та політичні конфлікти. 4. Інститути електронного врядування. Мас-медіа у політичному процесі.	Лекція (2 год.) / семінар (4 год.)	3, 8, 14, 16, 24, 31, 40, 43, 45, 50, 53, 71, 79, 80, 84	Питання; Есе по одному з питань

	5. Неформальні інститути політичної взаємодії.			
Згідно з розкладом	Тема 6. Інститути прямої демократії. 1. Вибори та виборчі системи. Кількісні методи дослідження виборів. 2. Поняття, функції та правове регулювання референдумів.	Лекція (2 год.) / семінар (2 год.)	1, 9, 65	Питання; Есе по одному з питань
Змістовий модуль 4. Інститути та процеси у сфері просторової політики				
Згідно з розкладом	Тема 7. Інститути та процеси у сфері регіонального та місцевого управління. 1. Національні та місцеві інтереси: проблеми взаємодії. 2. Інститут регіонального управління. 3. Інститут місцевого самоврядування. Політика децентралізації в Україні. 4. Інститут просторового планування суспільства.	Лекція (4 год.) / семінар (4 год.)	2, 33, 42, 44, 55, 57, 74	Питання; Есе по одному з питань

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА.

І. Підручники та навчальні посібники

Андрущенко Т.В., Бабкіна О.В., Горбатенко В.П. та ін. Політична думка ХХ – початку ХХІ століть: методологічний і доктринальний підходи: підручник: у 2-х т. За заг. ред. Н.М.Хоми. Львів: «Новий Світ – 2000», 2017. Т.1. Методологічний підхід. Т.2. Доктринальний підхід. 535 с.

Горбатенко В.П., Бульбенюк С.С. Політична трансформація в сучасному розвитку: навч. посібник. К.: ДП «Вид. дім. «Персонал», 2010. 160 с. URL: <http://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=2646> (дата звернення: 01.05.2019).

Горбатенко В.П., Бутовська І.О. Політичне прогнозування: Навч. посібник. К.: МАУП, 2005. 152 с. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/89061/mod_resource/content/1/Горбатенко_Бутовська_Політичне_прогнозування.pdf (дата звернення: 01.05.2019).

Пахарєв А.Д. Політичні інститути і процеси в сучасній Україні. Навчальний посібник. К.: ІПіЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2011. 182 с. URL: http://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/Political_institutions_131.pdf (дата звернення: 01.05.2019).

Перегуда Є.В. Політичні ідеї представників неоінституціоналізму. Андрущенко Т.В., Бабкіна О.В., Горбатенко В.П. та ін. *Політична думка ХХ – початку ХХІ століть: методологічний і доктринальний підходи : підручник : у 2-х т. За заг. ред. Н. М. Хоми. Львів : «Новий Світ-2000», 2016. Т. 1. С. 14-36.* URL: https://www.academia.edu/35011828/Політична_думка_ХХ_початку_ХХІ_століть_методологічний_і_доктринальний_підходи_підручник_у_2-х_т._за_заг._ред._Н._М._Хоми_Т._В._Андрущенко_О._В._Бабкіна_В._П._Горбатенко_та_ін._. _Львів_Новий_Світ-2000_2016._Т._1._516_с (дата звернення: 01.05.2019).

Політична опозиція: навч. посіб. За заг. ред. В.А. Гошовської, К.О. Ващенко, Ю.Г. Кальниша. К.: НАДУ, 2013. 208 с. URL: http://academy.gov.ua/NMKD/library_nadu/Navch_Posybniky/d380c187-149b-46fa-b1b5-594411a5b7b9.pdf (дата звернення: 01.05.2019).

Рудик А.А. Основи теорії держави: навч. посіб. К.: Алерта, 2013. 208 с.

Сушинський О. І. Центральні органи виконавчої влади: статус та організація діяльності: Навч. посіб. Л. : ЛРІДУ НАДУ, 2004. 77 с. http://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/POSIBNIKI_2011/SYSHINSKIY_2004.pdf (дата звернення: 01.05.2019).

Чабанна М. Політичні партії і партійні системи: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К.: НаУКМА, 2010.

Макарин А.В., Стребков А.И. Теория и история политических институтов: Учебное пособие для вузов. Изд-во С.-Петербур. гос. ун-та, 2008. 320 с. URL: <https://refdb.ru/look/1379788-pall.html> (дата звернення: 01.05.2019).

Устинович Е.С. Политические институты зарубежных стран: Учебное пособие. КноРус, 2020. 332 с. URL: <https://www.knorus.ru/catalog/politologiya-mezhdunarodnye-otnosheniya/512753-politicheskie-instituty-zarubezhnyh-stran-bakalavriat-i-magistratura-uchebnoe-posobie/> (дата звернення: 01.05.2019).

II. Нормативно-правові акти

Конституція України у редакції Закону України від 02.06.2016 р. №1401=VIII [Електронний ресурс] //Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення : 01.09.2018).

Закон України «Про вибори народних депутатів України» від 17 листопада 2011 р. № 4061-VI із змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4061-17/sp:max100> [дата звернення: 06.07.2018].

Закон України «Про Кабінет Міністрів України» від 27.02.2014 р. №794-VII, редакція від 27.12.2019 р. *Відомості Верховної Ради*. 2014. №13. Ст. 222. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18> (дата звернення: 01.05.2019).

Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21 травня 1997 р. №280/97-ВР із змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80/sp:max100> [дата звернення: 06.07.2018].

Закон України «Про місцеві вибори» від 14 липня 2015 р. № 595-VIII із змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/595-19/sp:max100#n1742> [дата звернення: 06.07.2018].

Закон України «Про місцеві державні адміністрації» від 9 квітня 1999 р. № 586-XIV із змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14> (дата звернення : 01.08.2018).

Закон України «Про політичні партії в Україні» від 05.04.2001 р. №2365-III, редакція від 18.10.2019 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. №23. Ст. 118. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2365-14> (дата звернення: 01.05.2019).

Закон Української РСР «Про Президента Української РСР» від 05.07.1991 р. №1295-XII, поточна редакція. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1991, №33. Ст. 446. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1295-12> (дата звернення: 01.05.2019).

Закон України «Про Регламент Верховної Ради України» від 10 лютого 2010 р. № 1861-VI із змінами [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1861-17/sp:max100/stru#Stru> (дата звернення : 01.08.2018).

Закон України «Про статус народного депутата України» від 17 листопада 1992 р. № 2790-XII із змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2790-12/sp:max100> (дата звернення : 01.08.2018).

Закон України «Про центральні органи виконавчої влади» від 17 березня 2011 р. № 3166-VI із змінами [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17/sp:max100> (дата звернення : 01.08.2018).

III. Базова література для підготовки до практичних занять та для виконання індивідуальних завдань

1. Балабан Р.В. Теорія виборчої системи. К.: Либідь, 2007. 112 с.
2. Батанов О.В., Кравченко В.В. Актуальні проблеми конституційної регламентації статусу територіальних громад в Україні у контексті зарубіжного досвіду. *Аспекти публічного управління*. 2016. № 1-2. С. 5-16. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/aplup_2016_1-2_3 (дата звернення: 01.05.2019).
3. Береза А.В. Реформування публічної влади: сучасні концепції та політична практика: Монографія. К.: Логос, 2012.
4. Бостан С. Поняття форми державного правління та його історичні типи. *Влада. Людина. Закон*. 2011. №1. С. 22–36. URL:

<http://vlz.in.ua/uploads/File/pdf/St/2011s/2011-1s/Bostan.pdf> (дата звернення: 01.05.2019).

5. Бунецький Л. Аспекти інституціоналізму в сучасній політичній науці: аналіз феномену "політичний інститут". *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. Серія : Філософія. Політологія. 2009. №91/93. С. 60–63.

6. Бусленко В.В. Інституційні механізми взаємодії уряду та парламентської опозиції в країнах Вишеградської групи. *Вісник Маріупольського державного університету*. Серія: Історія. Політологія. 2015. Вип. 13-14. С. 196-203. URL: [http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75699/mod_resource/content/1/Бусленко про інституційні механізми відносин влади та опозиції у Вишеградській групі 2015.pdf](http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75699/mod_resource/content/1/Бусленко_про_інституційні_механізми_відносин_влади_та_опозиції_у_Вишеградській_групі_2015.pdf) (дата звернення: 01.05.2019).

7. Васильчук Є.О. Політичний радикалізм сучасних молодіжних субкультур: монографія. Черкаси: видавництво Чабаненко Ю.А., 2012. 264 с.

8. Головатий М.Ф. Політичний менеджмент: навч. посіб. 2-го вид., допов. К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2010. 296 с.

9. Голосов Г. Пределы электоральной инженерии: "смешанные несвязанные" избирательные системы в новых демократиях. *Полис: политические исследования*. 1997. №3. С. 102–113.

10. Голосов Г. Форматы партийных систем в новых демократиях: институциональные факторы неустойчивости и фрагментации. *Полис*. 1998. №1. С. 106–129. URL: [http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/76067/mod_resource/content/1/Голосов Форма партийных систем в новых демократиях 1998.pdf](http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/76067/mod_resource/content/1/Голосов_Форма_партийных_систем_в_новых_демократиях_1998.pdf) (дата звернення: 01.05.2019).

11. Горбатенко В.П. Політичне прогнозування: Теорія, методологія, практика. К. : Генеза, 2006. 400 с

12. Гудин Р., Клингеманн Х.-Д. Политическая наука : новые направления. М. : Вече, 1999. С. 361–386. URL: <https://www.twirpx.com/file/220664/> (дата звернення: 01.05.2019).

13. Даль Р.А. Полиархия. Участие и оппозиция. М.: Изд-во: ИД ГУ ВШЭ, 2010. 288 с.

14. Данильян О.Г., Дзьобань О.П. Досвід створення електронного уряду у Франції та можливості його використання в Україні. *Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць*. К.: ВІР УАН, 2012. Випуск 58 (№3). С. 669-675.

15. Дарендорф Р. Современный социальный конфликт. Очерк политики свободы. Пер. с нем. Л.Ю.Пантиной. М.: РОССПЭН, 2002. 208 с.

16. Дем'янчук О. Державна політика і державне управління: політологічні аспекти. Монографія. К.: Факт, 2008. 272 с.

17. Дюверже М. Политические институты и конституционное право. *Антология мировой политической мысли : в 5 т. Т. 2. Зарубежная политическая мысль. XX в.* М. : Мысль, 1997. С. 644–655. URL:

https://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Polit/Hrestom/36.php (дата звернення: 01.05.2019).

18. Дюгурова А. Институционализация партийных систем: введение в проблему. *Ученые записки Казанского государственного университета. Сер. Гуманит. науки.* 2010. Т. 152. Кн. 1. С. 199–204. URL: [http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75511/mod_resource/content/1/Дюгурова про інституціоналізацію партійних систем.pdf](http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75511/mod_resource/content/1/Дюгурова_про_інституціоналізацію_партійних_систем.pdf) (дата звернення: 01.05.2019).

19. Зазнаев О. Вторая молодость "долгожителя" : концепт "политический институт" в современной науке. *Проблемы политической науки.* Казань : Центр инновационных технологий, 2005. С. 3–29. URL: <http://www.ksu.ru/infres/politology/zaznaev.doc> (дата звернення: 01.05.2019).

20. Зазнаев О. Классификации президентской, парламентской и полупрезидентской систем. *М. Фарукишин. Динамика политических систем и международных отношений.* Вып. 1. Казань : Казан. гос. ун-т им. В. И. Ульянова-Ленина, 2006. С. 186–210. URL: http://www.ksu.ru/f15/k2/sb_06/zaznaev2.rtf (дата звернення: 01.05.2019).

21. Зелінська М. Інститут президентства в дослідженнях зарубіжних авторів. *Політичний менеджмент.* 2010. №5 С. 96–103. URL: [http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75577/mod_resource/content/1/Зелінська про зарубіжні дослідження інституту президентства.pdf](http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75577/mod_resource/content/1/Зелінська_про_зарубіжні_дослідження_інституту_президентства.pdf) (дата звернення: 01.05.2019).

22. Измерение президентской власти. URL: [http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75578/mod_resource/content/1/Вимірювання президентської влади.pdf](http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75578/mod_resource/content/1/Вимірювання_президентської_влади.pdf) (дата звернення: 01.05.2019).

23. Институциональная политология: Современный институционализм и политическая трансформация России. Под ред. С.В. Патрушева. М.: ИСП РАН, 2006.

24. Інституційні зміни політичної системи сучасної України: оцінка стану та напрями оптимізації: аналітична доповідь. За ред. д. політ. н., професора Г.І. Зеленько. К.: ІПіЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2014. 164 с. URL: [http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75576/mod_resource/content/1/Інституційні аспекти політсистеми України монографія ІПіЕНД.pdf](http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75576/mod_resource/content/1/Інституційні_аспекти_політсистеми_України_монографія_ІПіЕНД.pdf) (дата звернення: 01.05.2019).

25. Іщенко І.В. Політичні інститути в нестабільному середовищі: функціональні особливості : монографія. Дніпропетровськ: Інновація, 2015. 307 с. URL: <http://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=2616> (дата звернення: 01.04.2019).

26. Кармазіна М.С. Президентство: український варіант. К. 2007. 365 с. URL: [http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75658/mod_resource/content/1/Кармазіна Монографія про президентство.pdf](http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75658/mod_resource/content/1/Кармазіна_Монографія_про_президентство.pdf) (дата звернення: 01.05.2019).

27. Кармазіна М., Шурбована О. "Інститут" та "інституція" : проблема розрізнення понять. *Політичний менеджмент.* 2006. №4. С. 10–19.

URL: <http://dspace.nbuiv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/9611/02-Karmazina.pdf?sequence=1> (дата звернення: 01.05.2019).

28. Карпов А.В. Измерение представительности парламента в системах пропорционального представительства. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75570/mod_resource/content/1/Карпов_Вимір_представництва_парламенту_2006.pdf (дата звернення: 01.05.2019).

29. Кафарський В.І. Політичні партії України: конституційно-правове регулювання організації та діяльності: [монографія]. К.: Логос, 2008. 560 с.

30. Кирдина С.Г. Институциональные матрицы и развитие России: введение в X-Y-теорию. Издание 3-е, переработанное, расширенное и иллюстрированное. СПб.: Нестор-История, 2014. 468 с. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75566/mod_resource/content/1/Кірдіна_про_інституційні_матриці_2014.pdf (дата звернення: 01.05.2019).

31. Кохан Г.В. Явище політичної корупції: теоретико-методологічний аналіз: монографія. К.: НІСД, 2013. 232 с. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2013-12/Monogr_Kochan-c5915.pdf (дата звернення: 01.05.2019).

32. Кристиневиц С.А. Институциональная эффективность на различных этапах жизненного цикла институтов. *Веснік БДУ*. Сер. 3. 2016. №1. С. 52-56. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75747/mod_resource/content/1/Кристиневиц_про_інституційну_ефективність_на_різних_етапах_цикла_2016.pdf (дата звернення: 01.05.2019).

33. Кукарцев О. Институціональні механізми регіональної політики: централізація і децентралізація влади. *Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку*. 2007. №19. URL: <http://dspace.nbuiv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/25331/17-Kukartssev.pdf?sequence=1> (дата звернення: 01.05.2019).

34. Кукуруз О. Політична опозиція в Україні та Польщі: порівняльний аналіз. Київ: Наукова думка, 2010. 198 с.

35. Кутырев Г.И. Неинституционализм рационального выбора: преимущества и внутренние противоречия. *Исторические, философские, политические и юридические науки, культурология и искусствоведение. Вопросы теории и практики*. Тамбов: Грамота, 2012. №11(25). Ч. I. С. 107-111. URL: www.gramota.net/materials/3/2012/11-1/22.html (дата звернення: 01.05.2019).

36. Лебедюк В. Конфігурація партійної системи України: нисхідні та висхідні тенденції. *Сучасна українська політика* [Текст] : зб. наук. пр. К.: Вид-во «Центр соціальних комунікацій», 2013. Вип. 28. С. 157-169. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75704/mod_resource/content/1/Лебедюк_про_виміри_та_формули_партійної_системи.pdf (дата звернення: 01.05.2019).

37. Литвин В. Етапи розвитку та різновиди напівпрезиденталізму в Україні (1991–2015 рр.). *Specyfika Procesu Politycznego w Krajach Europy*

Srodkowo-Wschodniej : Czynniki Konceptyjne i Instytucjonalne: Polsko-Ukrainska Konferencja Naukowa. Praca zbiorowa pod red. Zbigniewa Bialoblockiego i Anatoliya Romanyuka. Kutno, 2015. S. 119–124. URL: <http://filos.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2014/12/sp.stages.ukraine.pdf> (дата звернення: 01.05.2019).

38. Литвин В. Подвійна виконавча влада: теорія та практика європейського півпрезиденталізму. *Освіта регіону : політологія, психологія, комунікації.* 2009. №3. С. 25–33. URL: https://www.academia.edu/9964257/Подвійна_виконавча_влада_теорія_та_практика_європейського_півпрезиденталізму_Dual_Executive_Power_Theory_and_Practice_of_European_Semi-Presidentialism (дата звернення: 01.05.2019).

39. Литвин В. Типи урядових кабінетів. *Політологічний вісник : Збірник наукових праць.* 2008. № 37. С. 123–138.

40. Литвин В. Урядова стабільність : теоретико-методологічні засади дослідження. *Українська національна ідея : реалії та перспективи розвитку.* 2009. № 21. С. 117–122. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/25713/24-Lytvin.pdf?sequence=1> (дата звернення: 01.05.2019).

41. Лінц Х. Президентська система і парламентаризм. *Демократія: Антологія.* Упоряд. О. Проценко. К.: Смолоскип, 2005. С. 802–826.

42. Луцьків О.М., Максимчук М.В. Інституційне середовище регіональної структурної політики. *Регіональна економіка.* 2014. №3. С. 37–47. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=regek_2014_3_6 (дата звернення: 01.05.2019).

43. Лясота Л. Соціальні мережі та неформальні практики у політичному дизайні пострадянських суспільств. *Політичний менеджмент.* 2006. № 4. С. 65–79. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/9610/06-Liasota.pdf?sequence=1> (дата звернення: 01.05.2019).

44. Малиновський В.Я. Територіальна організація влади України: концептуальні засади трансформації. Луцьк: СПД Гадяк Ж. В., 2010. 451 с.

45. Меркель В., Круассан А. Формальные и неформальные институты в дефектных демократиях. *Полис.* 2002. №1. С. 6–17. URL: <https://www.politstudies.ru/files/File/2002/1/Polis-2002-1-Merkel-Kruassan.pdf> (дата звернення: 01.12.2019).; №2. С. 20–30. URL: https://www.politstudies.ru/files/File/2002/2/Polis-2002-2-Merkel_Croissant.pdf (дата звернення: 01.05.2019).

46. Мироненко П.В. Форма правління: політичні трансформації на зламі століть: монографія. К.: ВЦ «Академвидав», 2014. 220 с.

47. Молочко П. Сучасні інтерпретації політичних партій як інститутів політичної системи. *Політологічні та соціологічні студії: Т. XI. Теорія та історія політичної науки: світовий та національний досвід : зб.*

наук. праць. Чернівці : Букрек, 2012. С. 274-287. URL: <http://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=2616#section-2> (дата звернення: 01.05.2019).

48. Назаров М.С. Кількісні та якісні підходи до типологізації партійних систем. *Вісник ХНУ імені В.Н.Каразіна*. №1111, серія «Питання політології». URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75707/mod_resource/content/1/Назаров_про_кількісні_та_якісні_показники_партійних_систем_2014.pdf. (дата звернення: 01.05.2019).

49. Нестерович В.Ф. Конституційно-правові засади інституту лобіювання: зарубіжний досвід та перспективи для України: Монографія. Луганськ: РВВ ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка 2010. 752 с. URL: https://www.academia.edu/38453919/Конституційно-правові_засади_інституту_лобіювання_зарубіжний_досвід_та_перспективи_для_України_Монографія (дата звернення: 01.05.2019).

50. Новакова О.В. Прикладні аспекти політичного процесу. Прийняття політичних рішень: монографія. Луганськ: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2013. 228 с.

51. Норт Д. Інституції, інституційна зміна та функціонування економіки. К.: Основи, 2000. 198 с.

52. Норт Д. Пять тезисов об институциональных изменениях. URL: <http://old.research.by/pdf/1999n4r01.pdf> (дата звернення: 01.05.2019).

53. Павленко Р.М. Парламентська відповідальність уряду: світовий та український досвід. К.: Вид. дім «КМ Академія», 2002. 253 с.

54. Панчак-Бялоблоцка Н. Політична структуризація парламентів у країнах Центральної Європи на рівні постійних комітетів. *Науковий часопис. Національний педагогічний університет ім. М.П. Драгоманова*. Серія 22 : Політичні науки та методика викладання соціально-політичних дисциплін. Київ, 2010. Вип. 4. С. 175–184. URL: <https://kpn.npu.edu.ua/images/files/visnuk4.pdf> (дата звернення: 01.05.2019).

55. Панченко Т.В. Принцип субсидіарності у сучасному демократичному розвитку: Монографія. Х.: Майдан, 2011. 368 с. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75691/mod_resource/content/1/Панченко_про_субсидіарність_монографія_2011.pdf (дата звернення: 01.05.2019).

56. Патрушев С. Институционализм в политической науке : Этапы, течения, идеи, проблемы. *Политическая наука*. 2001. №2. С. 146–186. URL: <http://pavroz.ru/files/patrushevinst.pdf> (дата звернення: 01.05.2019).

57. Перегуда Є. В. Виконавча влада України : Політико-правові аспекти модернізації : монографія. К.: Логос, 2013. 408 с. URL: <http://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=2616> (дата звернення: 01.05.2019)..

58. Политическая наука: новые направления. Р.Гудин, Х.-Д.Клингеманн (научн. редактор русского издания профессор Е.Б. Шестопап). М. : Вече, 1999. С. 180–204. URL: http://dl.lux.bookfi.org/genesis/278000/68d71b9f37e710fbf1d6490c757486c0/_as/

[Gudin_R.I.,_Klingemann_H.-D._(red.)]_Politicheska(BookFi.org).doc (дата звернення: 01.05.2019).

59. Политический процесс: основные аспекты и способы анализа. Под ред. Мелешкиной Е. М.: Издательство «Весь Мир», 2001. 304 с.

60. Попова О.В. «Измерительный инструмент» в сравнительной политологии: к вопросу о нерешенных проблемах. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75605/mod_resource/content/1/Попова_Инструменти_вимірювання_у_порівняльній_політології_2009.pdf(дата звернення: 01.05.2019).

61. Рибій О. Неформальні політичні інститути: сутність, класифікація, результати діяльності. *Політменеджмент*. 2011. №1. С.34-42. URL: http://ipriend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/08/rybii_neformalni.pdf (дата звернення: 01.05.2019).

62. Рибій О.В. Основні фактори інституціонального розвитку та моделі процесів інституціональної зміни. *Наукові записки НАУКМА*. 2010. Т. 108. Політичні науки. С. 7-11. URL: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/3763/Rybii_Osnovni_faktory.pdf?sequence=1&isAllowed=y (дата звернення: 01.05.2019).

63. Романюк А. Новий інституціоналізм та поняття інституту в політичній науці. *Вісник Львівського університету. Серія : філософські науки*. 2006. Вип. 9. С.190–199. URL: <http://politolog.at.ua/publ/1-1-0-12> (дата звернення: 01.05.2019).

64. Рудич Ф.М., Балабан Р.В., Ганжуров Ю.С. та ін. Політична система та інститути громадянського суспільства в сучасній Україні: Навч. посібник. К.: Либідь, 2008. 440 с. URL: <http://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=2616> (дата звернення: 01.05.2019).

65. Савчин М.В. Політичні партії та виборчі системи: спроби конституційної інженерії у контексті сучасного конституціоналізму. *Вісник Центральної виборчої комісії*. 2008. №3(13). С. 62-75. URL: https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/1469/1/Savchyn_political%20parties.pdf (дата звернення: 01.05.2019).

66. Сарторі Дж. Порівняльна конституційна інженерія : Дослідження структур, мотивів і результатів. К. : АртЕк, 2001. 224 с.

67. Серьогіна С. Форма правління: питання конституційно-правової теорії та практики: монографія. Х.: Право, 2011. 764 с.

68. Сморгунов Л.В. Сравнительный анализ политико-административных реформ: от нового государственного менеджмента к концепции “governance”. *Полис*. 2003. №4. С. 50-58. URL: <https://www.politstudies.ru/files/File/2003/4/Polis-2003-4-Smorgunov.pdf> (дата звернення: 01.05.2019).

69. Стойко О.М. Структурні теорії інституційних змін. *Держава і право* : зб. наук. праць. Юридичні і політичні науки. К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2009. Вип. 46. С. 578–581. URL:

<http://dspace.nbuiv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/9159/101-Stoyko.pdf?sequence=1> (дата звернення: 01.05.2019).

70. Стойко О.М. Трансформація політичних інститутів у сучасних перехідних суспільствах: монографія. Київ: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2016. 416 с.

71. Сулакшин С., Бабченко О. Мониторинг и прогноз политического процесса методами спектрального анализа. М. : Научный эксперт, 2005. 63 с.

72. Суспільні інтереси в Україні: груповий вимір, зміст, шляхи узгодження. Аналітична доповідь. За ред. О.М. Майбороди. К.: ІПіЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2016. 192 с.

73. Сухонос В.В. Динаміка сучасного державно-політичного режиму в Україні: антиномія демократизму і авторитаризму: Монографія. Суми: ВДТ «Університетська книга», 2003. 336 с. URL: <https://www.twirpx.com/file/1606502/> (дата звернення: 01.05.2019).

74. Татаренко Т. М. Институализация региональной политической власти. *Гілея (науковий вісник) : зб. наук. праць*. К., 2008. Вип. 12. С. 158–167. URL: <http://gileya.org/index.php?ng=library&cont=long&id=13> (дата звернення: 01.05.2019).

75. Тоффлер Э. Метаморфозы власти. М.: АСТ, 2004. 669 с.

76. Фоміцька Н.В. Підходи до розкриття змісту поняття «інституціональні засади». *Теорія та практика державного управління*. 2011. Вип. 4(35). URL: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/tpdu/2011-4/doc/1/14.pdf> (дата звернення: 01.05.2019).

77. Хантингтон С. Политические институты: сообщество и политический порядок. Хантингтон С. Политический порядок в меняющихся обществах. М., 2004. С. 28–50. URL: http://yanko.lib.ru/books/politologiya/huntington-polit_poryadok-ru-a.htm (дата звернення: 01.05.2019).

78. Херпфер К. Новый индекс демократии. Демократизация общественности в пятнадцати государствах Центральной и Восточной Европы (1991–1998). *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2001. №3. С. 123–150. URL: http://i-soc.com.ua/journal/N3_2001r_8.pdf (дата звернення: 01.05.2019).

79. Чабанна М. Неінституційний підхід до аналізу процесу прийняття політичних рішень. *Політичний менеджмент*. 2010. №3(41). URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ПоМе_2010_2_5 (дата звернення: 01.05.2019).

80. Ченовет Е., Стефан М.Дж. Чому ненасильницький спротив ефективний: Стратегічна логіка громадянського конфлікту. Пер. з англ. Сергія Гіріка. Київ: ТОВ «Видавництво «Кліо», 2014. 304 с.

81. Шведа Ю. Індикатори демократизації Тату Ванханена. *Вибори та демократія*. 2009. №4(22). С. 44–52. URL: <http://www.eli.org.ua/upload/iblock/dba/Vybury-4-22-2009.pdf> (дата звернення: 01.05.2019).

82. Шведа Ю. Теорія політичних партій і партійних систем. Львів : Тріада плюс, 2003. 325 с. URL: http://filelibsnu.at.ua/navchalno-metod/uchebniki/Shveda_Yu-Teoriya_politychnyx_partij_ta_partijnyx_.pdf (дата звернення: 01.05.2019).
83. Шляхтун П. Глава 8. Держава – головний інститут політичної системи суспільства. *Шляхтун П. Теорія та історія політичної науки*. К.: Либідь, 2002. С. 246–291. URL: <http://politics.ellib.org.ua/pages-cat-52.html> (дата звернення: 01.05.2019).
84. Bentley A.F. *The Process of Government: A study of social pressures*. Chicago: The University Of Chicago Press, 1908. 502 p.
85. Dahl R.A. *Who Governs? Democracy and Power in an American City*. New Haven: Yale University Press, 1961. 355 p.
86. DiMaggio P.J., Powell W.W. The Iron Cage Revisited: Institutional Isomorphism and Collective Rationality in Organizational Fields. *American Sociological Review*, Vol. 48, No. 2 (Apr., 1983), pp. 147-160. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75618/mod_resource/content/1/Дімаджіо Пауел Залізна клітка.pdf (дата звернення: 01.05.2019).
87. Hall P.A., Taylor R.C.R. *Political Science and the Three New Institutionalisms*. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75609/mod_resource/content/1/Hall%20Political%20Science%20and%20the%20Three%20New%20Institutionalisms.pdf (дата звернення: 01.05.2019).
88. March J.G., Olsen J.P. *Elaborating the "New Institutionalism"*. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75611/mod_resource/content/1/March%20Olsen%20Elaborating_the_New_Institutionalism.pdf (дата звернення: 01.05.2019).
89. March J.G., Olsen J.P. *The New Institutionalism: Organizational Factors in Political Life*. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75612/mod_resource/content/1/March%20Olsen%20New%20Institutionalism.pdf (дата звернення: 01.05.2019).
90. Olsen J.P. *Understanding Institutions and Logics of Appropriateness: Introductory Essay*. Working Paper No. 13, August 2007. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75620/mod_resource/content/1/Олсен Розуміння інституцій англ.pdf (дата звернення: 01.05.2019).
91. Pejovich S. The Effects of the Interaction of Formal and Informal Institutions on Social Stability and Economic Development. *Journal of Markets & Morality*. 1999. № 2. P. 164–181. URL: <https://pdfs.semanticscholar.org/ffff/6dbceeeae4d1ff97de26dc221017074c2f2b.pdf> (дата звернення: 01.05.2019).
92. Peters G. B. *Institutional Theory: Problems and Prospects*. *Political Science Series*. 2000. № 69. 28 p. URL: https://www.ihs.ac.at/publications/pol/pw_69.pdf (дата звернення: 01.05.2019).

93. Shepsle K.A. Rational Choice Institutionalism. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75615/mod_resource/content/1/Shepsle%20Rational%20Choice%20Institutionalism.pdf (дата звернення: 01.05.2019).

94. Skocpol T. Bringing the State Back. *Strategies of Analysis in Current Research*. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75614/mod_resource/content/1/Scockpol%20Bringing%20the%20state%20back.pdf (дата звернення: 01.05.2019).

Інформаційні ресурси

Освітній сайт Київського національного університету будівництва і архітектури: <http://org2.knuba.edu.ua>.

Бібліотека КНУБА. URL : <http://library.knuba.edu.ua/>.

Інститут політичних і етнонаціональних досліджень НАН України: iapiend.gov.ua.

Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського. URL : <http://www.nbuv.gov.ua/>.

10. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ТА ВИМОГИ.

Політика щодо академічної доброчесності

Тексти індивідуальних завдань (в т.ч. у разі, коли вони виконуються у формі презентацій або в інших формах) перевіряються на плагіат. Для цілей захисту індивідуального завдання оригінальність тексту має складати не менше 70%. Виключення становлять випадки зарахування публікацій аспірантів у матеріалах наукових конференціях та інших наукових збірниках, які вже пройшли перевірку на плагіат.

Списування під час тестування та інших опитувань, які проводяться у письмовій формі, заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). У разі виявлення фактів списування з боку студента він отримує інше завдання. У разі повторного виявлення призначається додаткове заняття для проходження тестування.

Політика щодо відвідування

Аспірант, який пропустив аудиторне заняття з поважних причин, має продемонструвати викладачу та надати до деканату ФУПП документ, який засвідчує ці причини.

Аспірант, який пропустив лекційне заняття, повинен законспектувати зміст цього заняття та продемонструвати конспект викладачу до складання заліку.

Аспірант, який пропустив практичне заняття, повинен законспектувати джерела, які були визначені викладачем як обов'язкові для конспектування, та продемонструвати конспект викладачу до складання заліку, а також виконати есе, якщо його виконання було передбачене планом заняття.

За об'єктивних причин (хвороба, міжнародне стажування тощо) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Методи контролю

Основні форми участі аспірантів у навчальному процесі, що підлягають **поточному контролю**: виступ на практичних заняттях; доповнення, запитання до виступаючого, рецензія на виступ; участь у дискусіях; аналіз першоджерел; письмові завдання (тестові, індивідуальні роботи у формі рефератів); есе (письмові роботи, оформлені відповідно до вимог). Кожна тема курсу, що винесена на лекційні та практичні заняття, відпрацьовується аспірантами у тій чи іншій формі, наведеній вище. Обов'язкова присутність на лекційних заняттях, активність впродовж семестру, відвідування/відпрацювання усіх семінарських занять, виконання інших видів робіт, передбачених навчальним планом з цієї дисципліни.

При оцінюванні рівня знань аспіранта аналізу підлягають:

- характеристики відповіді: цілісність, повнота, логічність, обґрунтованість, правильність;
- якість знань (ступінь засвоєння фактичного матеріалу): осмисленість, глибина, гнучкість, дієвість, системність, узагальненість, міцність;
- ступінь сформованості вміння поєднувати теорію і практику під час розгляду ситуацій, практичних завдань;
- рівень володіння розумовими операціями: вміння аналізувати, синтезувати, порівнювати, абстрагувати, узагальнювати, робити висновки з проблем, що розглядаються;
- досвід творчої діяльності: вміння виявляти проблеми, розв'язувати їх, формувати гіпотези;
- самостійна робота: робота з навчально-методичною, науковою, допоміжною вітчизняною та зарубіжною літературою з питань, що розглядаються, вміння отримувати інформацію з різноманітних джерел (традиційних; спеціальних періодичних видань, ЗМІ, Internet тощо).

Тестове опитування може проводитись за одним або кількома змістовими модулями. В останньому випадку бали, які нараховуються аспіранту за відповіді на тестові питання, поділяються між змістовими модулями.

Індивідуальне завдання підлягає захисту аспірантом на заняттях, які призначаються додатково.

Індивідуальне завдання може бути виконане у різних формах. Зокрема, аспіранти можуть зробити його у вигляді реферату. Реферат повинен мати обсяг від 18 до 24 сторінок А4 тексту (кегель Times New Roman, шрифт 14, інтервал 1,5), включати план, структуру основної частини тексту відповідно до плану, висновки і список літератури, складений відповідно до ДСТУ 8302:2015. В рефераті можна також помістити словник базових

понять до теми. Водночас індивідуальне завдання може бути виконане в інших формах, наприклад, у вигляді презентації у форматі Power Point. В цьому разі обсяг роботи визначається індивідуально – залежно від теми.

Література, що рекомендується для виконання індивідуального завдання, наведена у цьому силабусі, а в електронному вигляді вона розміщена на Освітньому сайті КНУБА, на сторінці кафедри політичних наук і права.

Також як виконання індивідуального завдання за рішенням викладача може бути зарахована участь аспіранта у міжнародній або всеукраїнській науково-практичній конференції з публікацією у матеріалах конференції тез виступу (доповіді) на одну з тем, дотичних до змісту дисципліни, або публікація статті на одну з таких тем в інших наукових виданнях.

Текст індивідуального завдання подається викладачу не пізніше, ніж за місяць до початку залікової сесії. Заняття із захисту індивідуальних завдань призначаються не пізніше, ніж за 2 тижні до початку сесії. Викладач має право вимагати від студента доопрацювання індивідуального завдання, якщо воно не відповідає встановленим вимогам.

Результати поточного контролю заносяться до **журналу обліку роботи**. Позитивна оцінка поточної успішності аспірантів за відсутності пропущених та невідпрацьованих семінарських занять та позитивні оцінки за індивідуальну роботу є підставою до підсумкової форми контролю – заліку. Бали за аудиторну роботу відпрацьовуються у разі пропусків.

Підсумковий контроль здійснюється під час проведення залікової сесії з урахуванням підсумків поточного та модульного контролю. Під час семестрового контролю враховуються результати здачі усіх видів навчальної роботи згідно зі структурою кредитів.

Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Участь в роботі впродовж семестру – 100.

Форма підсумкового контролю – залік.

Бали нараховуються за наступним співвідношенням:

- семінарські завдання 30% семестрової оцінки;
- індивідуальна робота 30 % семестрової оцінки;
- модульний: тестовий (заліковий) – 40 % семестрової оцінки.

Розподіл балів, які отримують аспіранти

Поточне оцінювання та самостійна робота				Інд. завд.	Сума
ЗМ1	ЗМ2	ЗМ3	ЗМ4		
20	20	20	10	30	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
--	-------------	-------------------------------

90 – 100	A	Зараховано
82-89	B	
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	
35-59	FX	Не зараховано з можливістю повторного складання
<u>0-34</u>	F	Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Умови допуску до підсумкового контролю

Аспіранту, який має підсумкову оцінку за дисципліну від 35 до 59 балів, призначається додаткова залікова сесія. В цьому разі він повинен виконати додаткові завдання, визначені викладачем.

Аспірант, який не здав та/або не захистив індивідуальне завдання, не допускається до складання заліку.

Аспірант, який має менше 3 балів по двох змістових модулях, не допускається до складання іспиту. В цьому разі він повинен виконати визначене викладачем додаткове завдання по змісту відповідних змістових модулів в період між основною та додатковою сесіями.

Аспірант має право на опротестування результатів контролю (апеляцію). Правила подання та розгляду апеляції визначені внутрішніми документами КНУБА, які розміщені на сайті КНУБА та зміст яких доводиться до студентів на початку вивчення дисципліни.

Тематика індивідуальних завдань

Політичний інститут як нормативний порядок: функції, організаційна, статусно-рольова структура, типологія.

Формальні та неформальні політичні інститути.

Інституційна криза: прояви, причини, шляхи подолання.

Політична інституціоналізація та деінституціоналізація: причини, сутність, етапи, сценарії.

Неоінституціоналізм: становлення, характеристика, основні напрями.

Історичний інституціоналізм.

Інституціоналізм раціонального вибору.

Сучасні тенденції розвитку держави як політичного інституту.

Інституційні передумови ефективності державного управління.

Форми державного правління.

Поняття та інституційні виміри політичних режимів.

Правові та політичні засади інституту глави держави в Україні.

Внутрішня структура інституту виконавчої влади України.
Конституційно-правові засади інституту парламентаризму в Україні.
Структура інституту парламентаризму в Україні.
Групи інтересів в політиці.
Патрон-клієнтельний характер української політики.
Типологія інституцій громадянського суспільства.
Громадянське суспільство – спонтанність чи зманіпульованість зв'язків?
Політична партія як політичний інститут.
Інститут виборів: функції, нормативно-правове регулювання, типологія, стадії виборчого процесу.
Політична відповідальність органів державної влади, місцевого самоврядування та недержавних інституцій.
Інститут регіонального управління в Україні.
Поняття та форми державного устрою.
Інституційний вимір місцевого самоврядування в Україні.
Централізація та децентралізація як інституційні механізми вдосконалення регіональної політики.
Інститути електронного врядування.
Теоретичні підходи до аналізу політичних відносин, політичних інститутів і політичних процесів.
Розвиток партійної системи України: тенденції та суперечності.
Механізм взаємодії груп тиску з органами державної влади.
Стабільність та нестабільність політичних інститутів: теоретичні підходи до визначення; параметри.
Політичний конфлікт: сутність та особливості вияву, протікання, можливості розв'язання.
Основні види конфліктів: проблеми класифікації.
Тероризм як тип політичної поведінки. Політичний екстремізм.
Націоналізм – сутність та роль в політичних процесах і відносинах.
Правові основи взаємодії інститутів держави та церкви. Церква як суб'єкт політичних стосунків.
Роль засобів масової комунікації в політичному процесі: основні теоретичні підходи.
«Інформаційні війни»: учасники, цілі, технології.
Політична система модерністського типу (аналіз концепцій А. Турена та М. Крозьє).
Ідея політичної структурації у працях Е. Гідденса.
Системна модель як породження концептуальних соціальних змін у працях П. Штомки.
Спростування «історіцизму»: К. Поппер.
Інтерпретація політичного процесу у працях А. Бентлі та В. Парето.
Політичні інститути в концепції М. Дюверже.

Зміна політичного режиму та її вплив на зміну соціальної структури суспільства.

Соціальна політика як фактор взаємодії державних інститутів та соціальних груп.

Взаємовплив політичних інститутів та суспільної модернізації.

Дослідження трансформаційних процесів у країнах світу.

Порівняльна характеристика політичних інститутів та процесів країн світу.

Політичний менеджмент в суспільствах перехідного типу.

Аспірант може запропонувати власну тему індивідуального завдання, пов'язану з проблематикою його дисертаційної роботи. В цьому випадку тема повинна бути узгоджена з викладачем дисципліни.

Питання модульного та підсумкового контролю

Поняття політичного інституту: сучасні тлумачення.

Політичний інститут як нормативний порядок: функції, організаційна, статусно-рольова структура.

Типологія політичних інститутів.

Формальні та неформальні політичні інститути.

Інститути та інституції: проблема розрізнення понять.

Інституційна стабільність: передумови, механізми забезпечення.

Інституційна динаміка: механізми розвитку інститутів та їх оцінка.

Інституціоналізація політичного процесу: етапи та їх сутність.

Інституційна криза: прояви, причини, шляхи подолання.

Деінституціоналізація: причини, сутність, сценарії.

Неоінституціоналізм: характеристика, основні напрями.

Г. Пітерс про становлення неоінституціоналізму.

Історичний інституціоналізм: становлення, основні положення, представники, головні наукові праці.

Інституціоналізм раціонального вибору: становлення, основні положення, представники, головні наукові праці.

Соціологічний інституціоналізм: становлення, основні положення, представники, головні наукові праці.

Нормативний інституціоналізм: становлення, основні положення, представники, головні наукові праці.

Теорія X та Y матриць.

Порівняльний аналіз інститутів: сутність та основні методологічні вимоги.

Індекси кількісного вимірювання політичних інститутів.

Держава як головний політичний інститут: ознаки, функції.

Теорія розподілу державної влади: історичні аспекти, сучасні тенденції.

Сучасні тенденції розвитку держави як політичного інституту.

Інституційні передумови ефективності державного управління.
Форми державного правління: типологія, приклади країн світу.
Політичні режими: типологія, характеристики.
Інституційні виміри сучасних політичних режимів.
Формальні та неформальні складові політичних режимів.
Правові та політичні засади інституту глави держави в Україні.
Індексне вимірювання інституту глави держави.
Внутрішня структура інституту виконавчої влади України.
Конституційно-правові засади інституту парламентаризму в Україні.
Структура інституту парламентаризму в Україні.
Індексне вимірювання інституту парламентаризму.
Інститут політичної опозиції: сутність, функції, моделі у світовому досвіді.
Групи інтересів в політиці.
Групи інтересів та групи тиску.
Патрон-клієнтельний характер української політики.
Інститут лобізму.
Громадянське суспільство: інституційні виміри.
Типологія інституцій громадянського суспільства.
Політична партія як політичний інститут.
Інститут виборів: функції, нормативно-правове регулювання, типологія, стадії виборчого процесу.
Політична відповідальність органів державної влади.
Політична відповідальність недержавних політичних інституцій.
Інститут регіонального управління в Україні.
Поняття форми державного устрою: типологія, характеристики.
Форма державного устрою в Україні.
Інституційний вимір місцевого самоврядування в Україні.
Централізація та децентралізація як інституційні механізми вдосконалення регіональної політики.
Інститути електронного врядування.
Вплив комунікативних технологій на сучасний розвиток політичних інститутів.
Інституційна структура просторового планування суспільства.
Політичний процес як суспільно-політична взаємодія.
Визначення політичного процесу та політичних відносин.
Сутність політичних процесів, їх різновиди та класифікації.
Суб'єкти політичного процесу.
Поняття політичної кризи.
Стадії політичного процесу.
Зміст поняття «політична модернізація».
Специфіка політичних процесів демократичного суспільства.
Принципи діяльності суспільних об'єднань.
Позасистемні чинники політичного процесу.

Участь громадян у визначенні та здійсненні політичних процесів.
Особливості аналізу та прогнозування політичних процесів.
Способи утворення політичних інститутів та визначення їх повноважень.
Головні тенденції розвитку політичних інститутів.
Функціонування механізму стримування та противаг в системі органів державної влади.
Вибори та виборчий процес. Виборчі системи, моделі проведення виборів.
Особливості менеджменту в сфері політики.
Структура та актори макрополітичного процесу
Інституційний аналіз політичних процесів.
Системний аналіз політичних процесів.
Теорія політичної структурації Е. Гідденса.
Концепції політичного розвитку та транзитології.